

Podnebno upravljanje na Nizozemskem in v Avstriji

PIC – center za pravno varstvo človekovih pravic in okolja
mag. Senka Šifkovič Vrbica

18.11.2021

pic

Nizozemska

2019 – Zakon o podnebnih spremembah:

- cilj je uskladitev dolgoročne nacionalne podnebne politike s cilji Pariškega sporazuma in znanstvenimi dognanji;
- podnebni načrt za 10 let (na podlagi 5 letnih podnebnih proračunov);
- nacionalni podnebni dan – vlada predstavi parlamentu poročilo (memorandum) o doseganju ciljev in izvajanju politike, ki temelji na letni podnebno-energetski študiji glede doseganja ciljev;
- neodvisno strokovno-znanstveno telo (odbor) - aktualni vladi svetuje glede priprave 5-letnih ogljičnih proračunov in ukrepov za doseganje zastavljenih ciljev v teh.

Nacionalni podnebni dogovor:

- “družbeni” sporazum - med več kot 100 predstavniškimi organizacijami in socialnimi partnerji;
- zajema regulativne politike, sporazume med podjetji na sektorski ravni in ukrepe za spodbujanje prostovoljnih sprememb v vedenju ljudi; tudi kaj bodo ustrezni sektorji (energetika, industrija, gradbeništvo, promet, kmetijstvo) storili za pomoč pri doseganju podnebnih ciljev.

Podnebni dogovor

- izvedba prvega podnebnega načrta – dotika se vsakdanjega življenja;
- oblastni organi, gospodarstvo in prebivalci morajo delovati skupaj;
- vsak partner je odgovoren za izvedbo svojega dela dogovorjenega;
- organizacije civilne družbe bodo lahko prispevale, le če bodo vključene v procese;
- vzpostavijo se implementacijski sektorski odbori pod relevantnimi ministrstvi;
- Ministrstvo za gospodarske zadeve in podnebno politiko skrbi za uskaljenost implementacije;
- Ministrstvo za finance razvije strukturo za spremljanje skladnosti izvajanja, ki omogoča letno ugotavljanje napredka strank pri izvajanju dogovora.

Avstrija

Zakon o podnebnih spremembah (2011, 2017):

- določa cilje za 6 sektorjev: energetika in industrija, transport, stavbe, kmetijstvo, upravljanje z odpadki, fluorirani plini;
- določa pripravo akcijskega načrta: načrt za 2013-14 in 2015-18 z dodanimi ukrepi za 2019-20;
- za doseg sektorskih ciljev so odgovorni predstavniki zvezne in deželnih vlad, ki pripravijo ukrepe;
- **nacionalni podnebni odbor** sledi izvajanju zakona; sestavljen iz predstavnikov zvezne vlade, dežel in socialnih partnerjev;
- **nacionalni svetovalni odbor** za podnebje svetuje Nacionalnemu podnebnemu odboru; sestavljen je iz predstavnikov parlamentarnih strank, okoljskih organizacij in znanosti;
- **letno poročilo** o napredku in izvajanju zakona se predloži obema telesoma.

Neuradni osnutek novega zakona

Nov odbor za podnebno politiko – **Podnebni kabinet**:

- zbira informacije od relevantnih institucij in na tej podlagi pripravlja politične odločitve;
- sestavljen je iz šestih ministrov s podnebjem povezanih sektorjev, vključno z zveznim kanclerjem in podkanclerjem, predstavniki zveznih dežel in drugih institucij, ki jih uvaja zakon, brez pravice glasovanja (vodje znanstvenega svetovalnega odbora za podnebje, avstrijskega podnebnega dialoga, odbora državljanov za podnebje);
- podnebni kabinet podpira posebna skupina javnih uslužbencev Ministrstva za podnebne ukrepe, okolje, energijo, mobilnost, inovacije in tehnologijo.

Nacionalni podnebni odbor se preoblikuje in je sestavljen iz predstavnikov (teles) znanstvenega svetovalnega sveta za podnebje, avstrijskega podnebnega dialoga, odbora državljanov za podnebje.

Znanstveni svetovalni odbor zagotavlja potrebno znanje za politične odločevalce (priporočila Podnebnemu kabinetu, zveznemu in deželnim parlamentom); Sestavljajo ga strokovnjaki s področja podnebja, vključno s tistimi, ki delujejo na področju finance in družbenih znanosti.

Širše platforme

Avstrijski podnebni dialog – platforma deležnikov podnebne in energetske politike:

- priprava priporočila Podnebnemu kabinetu, ki je dolžan priporočila preučiti; omogočeno mora biti sodelovanje javnosti;
- Sestavljajo ga po en predstavnik političnih strank, ki so vključene v Odbor za okolje pri nacionalnem svetu, po en predstavnik zveznih ministrstev za podnebno politiko, okolje, energijo, mobilnost, inovacije in tehnologijo ter zvezne okoljske agencije; trije predstavniki dežel, en predstavnik lokalnih skupnosti in združenja mest, predstavniki Gospodarske zbornice, združenja kmetijskih zbornic in Federacije sindikatov, predstavnik "Avstrijske energije in združenja OVE, vodja znanstvenega svetovalnega odbora, trije predstavniki okoljevarstvenih organizacij in predstavnik zveznega Sveta mladih.

Podnebni odbor prebivalcev – participativna oblika vključevanja prebivalcev Avstrije v podnebno politiko

- njegova naloga je oblikovanje predlogov podnebnih ukrepov;
- Zvezna vlada ga mora vzpostaviti vsaj vsaki dve leti; sestavlja ga 100 oseb s stalnim prebivališčem v Avstriji in so stari vsaj 16 let in predstavljajo vse družbene plasti (spol, starost, izobrazba, prihodek, geografska razporeditev) – izbere jih vodja posebnega odbora Podnebnega kabineta po principu "žrebanja" in povabila k sodelovanju; srečevali naj bi se za en dan (sobote) vsaj 10x.

Ostali zakonski mehanizmi

- Podnebni kabinet mora pripraviti **podnebni akcijski** program 2021-2024 glede na TGP budžet do 2030 s sektorskimi cilji; lahko se kombinira z NEPN.
- V primeru **nedoseganja ciljev** oz. preseganja emisij TGP glede na načrt zakon predvideva pripravo “emergency” plana, stroškovno obremenitev emisij CO₂, ukrepe finančnih kompenzacij.
- Za vse predloge predpisov (zvezna, deželna raven) se mora izvesti **podnebni test**, če se pričakuje, da bo lahko imel pomemben negativne vpliv na okolje.
- Minister pristojen za podnebje predstavi **letno poročilo o emisijah TGP** Podnebnemu kabinetu, Znanstvenemu svetovalnemu odboru in Avstrijskemu podnebnemu dialogu.
- Podnebni kabinet mora:
 - pripraviti **poročilo o izvajanju podnebne politike** in ukrepov po zakonu in načrtih do februarja 2023 in potem vsaki dve leti;
 - pripraviti **akcijski načrt doseganja podnebne nevtralnosti do 2040**;
- **Pravno varstvo** – posamezniki in NVO s priznanim statusom lahko podajo zahtevo za izvedbo ukrepov določenih za zakonom. Vlada mora predlagane ukrepe izvesti ali pa izdati odločbo o zavrnitvi predloga, zoper katero je možno pravno varstvo.